

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

แนวทางปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข
กรณีผู้จำหน่ายเครื่องต้มแบบหยอดเหรียญอัตโนมัติ ที่มีการผลิตหรือสะสมเครื่องต้มที่มีส่วนผสมของกัญชา

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เป็นกฎหมายที่กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการคุ้มครองประชาชนด้านสุขลักษณะและการอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจตรวจตราแนะนำ ตรวจสอบควบคุมดูแล รวมทั้งการออกใบอนุญาต ออกหนังสือรับรองการแจ้ง ออกคำสั่งทางปกครอง ซึ่งครอบคลุมทั้งกิจกรรม การกระทำ และกิจการประเภทต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน

“แนวทางปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กรณีผู้จำหน่ายเครื่องต้มแบบหยอดเหรียญอัตโนมัติ ที่มีการผลิตหรือสะสมเครื่องต้มที่มีส่วนผสมของกัญชา” จัดทำขึ้นเพื่อให้เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้แก่ เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานสาธารณสุข และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเชิงรุกตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ในการควบคุม กำกับ ดูแลการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการใช้กัญชา กัญชง ซึ่งในการดำเนินงานของเจ้าพนักงานจะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่และหลักเกณฑ์การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีมาตรฐานและเป็นแนวทางเดียวกัน รวมทั้งเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสุขภาพและสิทธิตามกฎหมายของผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม รายละเอียดดังนี้

ข้อเท็จจริงและขอบเขตความหมายของกิจการ

๑. ตู้กดเครื่องต้มแบบหยอดเหรียญอัตโนมัติที่มีลักษณะการทำงานของตู้คือมีการผสมผงเครื่องต้มชนิดต่าง ๆ อาทิ ชา กาแฟ กัญชา กับน้ำร้อนภายใน ตู้ และผลิตออกมาเป็นเครื่องต้มร้อนใส่แก้วกระดาษหรือภาชนะอื่นใดที่ติดตั้งพร้อมในตู้ กรณีนี้เข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ กิจการประเภทที่ ๓ (๑๗) การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ น้ำอัดลม น้ำหวาน น้ำโซดา น้ำจากพืช ผัก ผลไม้ เครื่องต้มชนิดต่าง ๆ (เทียบเคียงกับมติคณะกรรมการบริหารและขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ในการประชุมครั้งที่ ๑๐-๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ซึ่งได้พิจารณาข้อหารือกรณีการประกอบกิจการตู้กาแฟหยอดเหรียญอัตโนมัติ)

๒. ผู้จำหน่ายเครื่องต้มแบบหยอดเหรียญอัตโนมัติ ที่บรรจุหรือสะสมเครื่องต้มที่มีส่วนผสมของกัญชาในขวดหรือภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทไว้จำหน่าย กรณีนี้เข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทที่ ๓ (๑๗) การสะสม เครื่องต้มชนิดต่าง ๆ บรรจุกระป๋อง ขวดหรือภาชนะอื่นใด

บทบาท...

บทบาทอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่น

๑. ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ กิจการประเภทที่ ๓ (๑๗) การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ น้ำอัดลม น้ำหวาน น้ำโซดา น้ำจากพืช ผัก ผลไม้ เครื่องดื่มชนิดต่าง ๆ เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่น หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทดังกล่าวไว้ ผู้ใดจะประกอบกิจการประเภทดังกล่าวในลักษณะที่เป็นการค้า ต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้นก่อนประกอบกิจการ ตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นเป็นการดำเนินการในสถานที่จำหน่ายอาหาร การเร่ขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน ซึ่งไม่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เนื่องจากจะได้รับใบอนุญาตหรือได้รับหนังสือรับรองการแจ้งสถานที่จำหน่ายอาหาร การเร่ขาย การขายในตลาดอยู่แล้ว แล้วแต่กรณี

๒. การพิจารณาออกใบอนุญาต ราชการส่วนท้องถิ่นต้องตรวจสอบและพิจารณาอนุญาตโดยต้องไม่ขัดต่อกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย เนื่องจากกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๕ กำหนดให้ผู้ดำเนินการในสถานประกอบกิจการประเภทที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุมและมีผลใช้บังคับในท้องถิ่นนั้นแล้วต้องปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย โดยเฉพาะกรณีการประกอบกิจการติดตั้งตู้กดเครื่องดื่มแบบหยอดเหรียญอัตโนมัติที่มีการจำหน่ายเครื่องดื่มประเภทกัญชานั้น จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย อาทิ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สมุนไพรควบคุม (กัญชา) พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งกำหนดให้กัญชา (เฉพาะส่วนของช่อดอก) เป็นสมุนไพรควบคุม ผู้ใดจะจำหน่ายสมุนไพรควบคุมต้องได้รับใบอนุญาตตามความในมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข อาทิ ห้ามจำหน่ายสมุนไพรควบคุมให้กับผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปี สตรีมีครรภ์หรือสตรีให้นมบุตร นักเรียน นิสิตหรือนักศึกษา ห้ามจำหน่ายสมุนไพรควบคุม หรือสินค้าแปรรูปจากสมุนไพรควบคุมเพื่อการค้าผ่านเครื่องจำหน่ายสินค้าอัตโนมัติ ผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือในกรณีการประกอบกิจการติดตั้งตู้จำหน่ายเครื่องดื่มแบบหยอดเหรียญอัตโนมัติ ที่บรรจุหรือสละเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชาในขวดหรือภาชนะบรรจุที่ปิดสนิทไว้จำหน่าย จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย อาทิ กฎหมายว่าด้วยอาหาร

๓. การตรวจตรา ควบคุม กำกับ ดูแลสถานประกอบกิจการ รวมทั้งการเปรียบเทียบปรับและการดำเนินคดี ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ตรวจตรา ควบคุม กำกับดูแลให้สถานประกอบกิจการปฏิบัติตามกฎหมาย หากพบว่าผู้ใดติดตั้งตู้จำหน่ายเครื่องดื่มอัตโนมัติหรือประกอบกิจการประเภทดังกล่าวในลักษณะที่เป็นการค้า โดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนประกอบกิจการ ยกเว้นเป็นการดำเนินการในสถานที่จำหน่ายอาหาร การเร่ขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

(๑) แจ้งให้ผู้ประกอบกิจการหยุดดำเนินการทันทีและให้มายื่นขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามข้อบัญญัติท้องถิ่น ซึ่งออกตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ กิจการประเภทที่ ๓ (๑๗) การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ น้ำอัดลม น้ำหวาน น้ำโซดา น้ำจากพืช ผัก ผลไม้ เครื่องดื่มชนิดต่าง ๆ เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่น

(๒) ดำเนินการ...

(๒) ดำเนินการตามกระบวนการเปรียบเทียบปรับและดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข โดยรวบรวมพยานหลักฐานการกระทำความผิดและส่งเรื่องไปยังคณะกรรมการเปรียบเทียบในเขตจังหวัด ตามมาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เนื่องจากผู้ใดประกอบกิจการ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในลักษณะที่เป็นการค้าโดยไม่ได้รับใบอนุญาตก่อนการดำเนินการถือเป็นความผิดสำเร็จแล้ว มีโทษตามมาตรา ๗๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน ห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบการ

๑. ต้องตรวจสอบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ กิจการประเภทที่ ๓ (๑๗) การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ น้ำอัดลม น้ำหวาน น้ำโซดา น้ำจากพืช ผัก ผลไม้ เครื่องดื่มชนิดต่าง ๆ เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นแล้วหรือไม่

๒. หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทดังกล่าวข้างต้นไว้แล้ว ผู้ใดจะติดตั้งตู้จำหน่ายเครื่องดื่มแบบหยอดเหรียญอัตโนมัติหรือผู้ใดจะประกอบกิจการประเภทดังกล่าวในลักษณะที่เป็นการค้า ต้องยื่นขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งของตู้จำหน่ายเครื่องดื่มแบบหยอดเหรียญอัตโนมัติ ก่อนประกอบกิจการ ยกเว้นเป็นการดำเนินการในสถานที่จำหน่ายอาหาร การเช่าขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๗๑ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ผู้ใดฝ่าฝืนประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพโดยไม่ได้รับใบอนุญาต มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การสื่อสาร สร้างความเข้าใจและประสานความร่วมมือทุกภาคส่วน

มาตรการกฎหมายเป็นมาตรการหนึ่งที่จะควบคุมดูแล แต่ที่สำคัญคือการสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วน โดยมุ่งเน้นสร้างความรอบรู้ให้กับประชาชน เพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกบริโภคอาหารที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ และมีส่วนร่วมเฝ้าระวังร่วมกับภาครัฐ และในส่วนผู้ประกอบการก็ต้องสร้างความตระหนักต่อสังคมในการที่จะระมัดระวังการผลิตหรือสะสม จำหน่ายเครื่องดื่มผสมกัญชาที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ และควรระวังการจำหน่ายในเด็ก หรือสตรีมีครรภ์

จัดทำข้อมูลโดย กองกฎหมาย กรมอนามัย แก้ไข ณ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖